

ხდის ვალდებულება ლიზინგის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე. საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა წინა ორი ინსტანციის სასამართლოების პოზიცია მათი გადაწყვეტის უცვლელად დატოვებით.

III. კომენტარი

სასამართლოს გადაწყვეტა, საბოლოო ჯამში, მართებულია. მხარეთა მიერ შეთანხმებაში მითითება, რომ „... ხელშეკრულებების შეწყვეტის შედეგად ლიზინგის მიმღების ვალდებულება ლიზინგის გამცემის წინაშე შეადგენს ... დოლარს“, არ იძლევა ნების გამოვლენის ფართო განმარტების შესაძლებლობას, რაც საექსპოზიციო საკითხს არა ნოვაციის, არამედ სხვა სამართლებრივი კონსტრუქციის (ძველის გვერდით დამატებით ახალი ვალდებულების კისრების) სასარგებლოდ გადაწყვეტდა.¹ გარჩევა, რომლითაც მხარეები წყვეტენ არსებულ ურთიერთობას (მასთან ერთად, მისგან გამომდინარე ვალდებულებებსაც) და იმავდროულად ათანხმებენ ძველის ჩამნაცვლებელ მოვალეობას, სხვა არაფერია, თუ არა ნოვაცია.² ამგვარი შეთანხმებისას ორმხრივი ნების გამოვლენა ვალდებულების ახალ საფუძველზე წარმოშობისკენაა მიმართული,³ შესაბამისად, აქცესორულობის პრინციპის გამო წყდება მანამდე არსებული მოვალეობის უზრუნველმყოფი თავდებობაც.

მიუხედავად ამისა, გამართულია საკასაციო საჩივრის ავტორის პოზიცია, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სკ-ის 428-ე მუხლი. უფრო ზუსტი იქნებოდა მითითება, რომ მეორე ინსტან-

ციის სასამართლოს ეს მუხლი ამ საქმეში საერთოდ არ უნდა გამოეყენებინა. კანონის პირველადი რედაქცია, რომელშიც არსებულის იდენტური შინაარსის დანაწესი ნოვაციად იყო მიჩნეული, შეიცვალა სწორედ იმის გამო, რომ შეთანხმებულისგან განსხვავებული შესრულებით ვალდებულების შეწყვეტა არ ქმნის ნოვაციის შემადგენლობას,⁴ რომელიც კანონმდებლობით საერთოდ არაა მონესრიგებული.

ნინო ქავჭავაძე

► 4 – 3/2020

პირობაზე დამოკიდებული გადაწყვეტილება დივიდენდის გაცემის შესახებ

უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 9 ნოემბრის განჩინება №ას-522-495-2015

სკ-ის 54-ე მუხლი

„მენარმეთა შესახებ“ კანონის 57-ე მუხლის მე-2 პუნქტი

აქციონერთან შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტა არ აქარწყლებს საზოგადოებისგან დივიდენდის მოთხოვნის უფლებას, თუ საზოგადოებამ გადაწყვეტილება მიიღო დივიდენდის განაწილების შესახებ.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

I. ფაქტობრივი გარემოებები

აქციონერი გათავისუფლდა სააქციო საზოგადოებაში დაკავებული თანამდებობიდან. საზოგადოებამ მის წინააღმდეგ საჩივრი აღძრა ზიანის ანაზღაურების, გადა-

¹ Emmerich, in Münchener Kommentar zum BGB, 8. Aufl. 2019, § 311 Rn. 15.

² Fetzer, in Münchener Kommentar zum BGB, 8. Aufl. 2019, § 362 Rn. 6.

³ Emmerich, in Münchener Kommentar zum BGB, 8. Aufl. 2019, § 311 Rn. 16.

⁴ გ. სვანაძე, სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, III ტომი, 2019, მუხ. 428 მე-11 ველი.

ცემული აქციებისა და დივიდენდის დაბრუნების მოთხოვნით. მოგვიანებით, საზოგადოებამ გადაწყვიტა გათავისუფლებული აქციონერისთვის დივიდენდი არ გადაეცა - აქციონერის შესაბამისი წილი მოგებიდან განისაზღვრა გაუნაწილებელ დივიდენდად, რომელიც გაიცემოდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული შეთანხმება სასამართლოს მიერ ბათილად იქნებოდა ცნობილი და პარალელურად მიმდინარე სისხლის სამართალწარმოების ფარგლებში კომპანიის მიმართ დადგებოდა გამამტყუნებელი განაჩენი. აქციონერმა სარჩელი აღძრა პარტნიორთა კრების გადაწყვეტილების ბათილობის მოთხოვნით. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ დამოუკიდებელ სამოქალაქო დავაში სააპელაციო სასამართლომ შეცვალა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც ბათილად იყო ცნობილი აქციონერის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანება და მოსარჩელე სამუშაო ადგილზე არ აღადგინა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

პირველი ინსტანციის სასამართლომ დააკმაყოფილა სარჩელი, რაც გასაჩივრდა მოპასუხის მიერ. სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა მოპასუხის პოზიცია, მიუთითა „მენარმეთა შესახებ“ კანონის 57-ე მუხლის მე-2 პუნქტი და განმარტა, რომ მოგების განაწილების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას საზოგადოება ვალდებულია, გასცეს დივიდენდი და მას არ აქვს უფლება, უარი განაცხადოს აქციონერისათვის დივიდენდის გადაცემაზე თუნდაც იმ მოტივით, რომ აქციონერის მიმართ წესდებიდან გამომდინარე მოვალეობები გააჩნია. ამ შემთხვევაში სანარმოს ნების გამოვლენა კანონსაწინააღმდე-

გო და, ამდენად, ბათილი იყო, სკ-ის 54-ე მუხლის მიხედვით. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება გაასაჩივრა მოპასუხემ. საკასაციო სასამართლომ საჩივარი არ დააკმაყოფილა და მოიშველია ამონარიდი უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 8 აპრილის განჩინებიდან (№ას-1063-1018-2014): „დივიდენდი წარმოადგენს იურიდიული პირის ფინანსური მოგების ნაწილს, რომელზე უფლებაც მოპოვებულია ამ იურიდიულ პირში წილის ფლობით (საგადასახადო კოდექსის მე-8 მუხლის მე-12 პუნქტი) და ამდენად, მასზე „უფლება“ დაკავშირებულია პარტნიორის სტატუსთან. მოგების განაწილების შესაძლებლობა გათვალისწინებულია „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით, კერძოდ, კანონის მე-8 მუხლის მიხედვით, შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებასა და სააქციო საზოგადოებაში პარტნიორთა კრების გადაწყვეტილებით შეიძლება დადგინდეს წლიური და შუალედური მოგების დივიდენდების სახით განაწილება. მოხმობილ ნორმათა ანალიზიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საზოგადოების მხრიდან პარტნიორის ამ მოთხოვნაზე უარი დაუშვებელია.“

III. კომენტარი

სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოების პოზიცია მართებულია, თუმცა სამართლებრივი შეფასება უფრო ზუსტი იქნებოდა, თუკი პარტნიორთა კრების გადაწყვეტილების ბათილობის საფუძვლად მითითებული იქნებოდა სკ-ის 91-ე მუხლი. „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-8 მუხლის მე-2 პუნქტიდან ცალსახად იკითხება საზოგადოების ვალდებულება გასცეს დივიდენდი ყველა შემთხვევაში, თუ მოგების

განაწილების შესაბამისი გადაწყვეტილება არსებობს. ამდენად, ამ შედეგის რომელიმე ფაქტის დადგომაზე დამოკიდებულება იმპერატიული გადაწყვეტის გვერდის ავლის საშუალებაა, რაც სამართლებრივი ძალის არმქონედ უნდა იყოს მიჩნეული.

ნინო ქავშბაია

► 5 – 3/2020

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს საერთაშორისო კომპეტენციის შესახებ

უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 4 დეკემბრის განჩინება №ა-4173-ბ-11-2019

სკ-ის 1201 II მუხლი; სსკ-ის 422 I მუხლი

1. სკ-ის 1201 II მუხლი არ ვრცელდება უცხო ქვეყნის გადაწყვეტილების ფარგლებში ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრაზე.

2. სსკ-ის 422 I მუხლის გ) ქვეპუნქტის მიხედვით კანონიერ ძალაში შესული განჩინების ბათილად ცნობის უფლება აქვთ პირებს, რომელთაც მატერიალურსამართლებრივი ნორმის თანახმად გააჩნიათ მოთხოვნის უფლება (მოსარჩელე), ეკისრებათ პასუხისმგებლობა (მოპასუხე) ან აქვთ დამოუკიდებელი მოთხოვნა დავის საგანზე (მესამე პირები დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით).

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

I. ფაქტობრივი გარემოებები

პირმა სარჩელი აღძრა ბავშვების საცხოვრებელი ადგილად დედის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრისა და ალიმენტის და-

კისრების მოთხოვნით, მოპასუხემ შეგებებული სარჩელით მოითხოვა ბავშვების საცხოვრებელ ადგილად მამის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა და ბავშვების საზღვარგარეთ გაყვანის აკრძალვის მოხსნა. რუსეთის ფედერაციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ბავშვების საცხოვრებლად განისაზღვრა დედის საცხოვრებელი ადგილი და მოპასუხეს დაეკისრა საალიმენტო ვალდებულება. მოსარჩელემ მიმართა საქართველოს უზენაეს სასამართლოს და მოითხოვა გადაწყვეტილების აღსრულება ბავშვების საცხოვრებელ ადგილად დედის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის ნაწილში. შუამდგომლობის განხილვის პროცესში მხარეებმა წარადგინეს მორიგების აქტი, რომელიც სასამართლომ დაამტკიცა და საქმის წარმოება შეწყვიტა.

მოსარჩელის წარმომადგენელმა მოითხოვა მორიგების დამტკიცების შესახებ განჩინების ბათილობა და საქმის წარმოების განახლება იმაზე მითითებით, რომ სამართალწარმოებაში ჩართული არ ყოფილა სოციალური მომსახურების სააგენტო, სკ-ის 1201 II მუხლის მოთხოვნის საწინააღმდეგოდ. განცხადებაში გამოთქმული მოსაზრების მიხედვით, აღნიშნული განჩინების ბათილობის საფუძველი იყო სსკ-ის 422 I მუხლის ბ) და გ) ქვეპუნქტები. ამასთან, განმცხადებლის აზრით, უზენაესმა სასამართლომ შეცვალა რუსეთის ფედერაციის სასამართლოს გადაწყვეტილება (მორიგების შინაარსი ითვალისწინებდა მშობლებსა და არასრულწლოვანი შვილების ურთიერთობის მომწესრიგებელ მითითებს, მათ შორის, განმცხადებელს დაევალა განსაზღვრული ვალდებულებების შესრულება - სოციალური ქსელის შესაბამისი გვერდებიდან კონკრეტული ინფორმაციის წაშლა) და ამით საკითხზე საკუთარი პირდაპირი კომპეტენცია დაადგინა.